

Konferencija
prirodne škole

**UTJECAJ SISTEMATSKOG BAVLJENJA TJELESNIM VJEŽ-
BANJEM NA STRUKTURU STAVOVA LIČNOSTI**

doc. dr Miroš MRAKOVIĆ iz Odjela za primijenjenu kine-
ziologiju

Summary:

THE INFLUENCE OF SYSTEMATIC ENGAGEMENT IN PHYSICAL EDUCATION ON THE STRUCTURE OF PERSONALITY ATTITUDES

Three specially constructed measuring instruments of graphic type to prove primary social attitudes defined as authoritarianism, conservatism and conformism were applied in a representative sample of 450 subjects selected from the student population of the Zagreb University.

The data obtained allow the following conclusions:

(1) It was not possible to prove by the experimental work carried out in a sample of students of the Zagreb University, that the systematic engagement in physical exercises influence the process of training manifesting itself in some changes of social attitudes defined as conformism, conservatism and authoritarianism.

(2) As society is interested in such educational work in sport organisations as would manifest itself also in the formation of primary social attitudes, and as the results of other authors have shown that this can be achieved, it appears imperative that the system of work be changed and the educational influence raised to a higher level.

(3) The scales of the primary social attitudes constructed for this study may be used for the same or similar investigations in the future.

(1) UVOD

U svijetu postoji sve veći interes za proučavanje ljudskih stavova iz razloga što je na osnovu toga moguće utvrditi u kom su se pravcu i kako odrazili utjecaji društva na pojedinca, što je moguće rješavati razmimoilaženja među ljudima na efikasniji način i što je moguće predviđati različite posljedice koje su rezultat stavova ličnosti.

Pošto se ljudski stavovi formiraju u toku života putem različitih utjecaja, bilo je opravdano postaviti i pitanje, da li organizirano bavljenje tjelesnim vježbanjem djeluje na formiranje primarnih socijalnih stavova koji bi bili rezultat utjecaja samo sportskih organizacija neovisno o ostalim formama utjecaja društva ili drugih društvenih grupa.

(2) CILJ ISTRAŽIVANJA

Veliki broj formi i metoda utjecaja društva na pojedinca uključuje mogućnost formiranja različitih stavova ličnosti. Cilj ovoga ispitivanja bio je da se utvrdi utjecaj sistematskog bavljenja tjelesnim vježbanjem na primarne socijalne stavove ličnosti.

Polazeći od pretpostavke da utjecaj tjelesnog vježbanja na primarne socijalne stavove može biti i pozitivan i negativan ili ga uopće nema, nulta hipoteza postavljena je na ovaj način:

$$H_0 : \bar{X}_E = \bar{X}_K$$

Međutim, ako tjelesno vježbanje vrši utjecaj na proces odgoja, onda se to mora manifestirati u promjeni primarnih socijalnih stavova, pa je alternativna hipoteza definirana na slijedeći način:

$$H_1 : \bar{X}_E \neq \bar{X}_K$$

gdje je

\bar{X}_E = aritmetička sredina eksperimentalne grupe, a

\bar{X}_K = aritmetička sredina kontrolne grupe,

pa je u svrhu prihvatanja ili odbacivanja hipoteza izvršeno testiranje značajnosti razlika aritmetičkih sredina.

(3) DEFINICIJA STAVOVA

Mnoga ranija ispitivanja većeg broja autora potvrdila su postojanje tri primarna socijalna stava: KONFORMIZAM, KONZERVATIVIZAM i AUTORITARIJANIZAM.

Konformizam je definiran kao tendencija pojedinca da se ponaša onako kako se ponaša okolina, a ponekad i kao suglasnost sa postojećim grupnim ili društvenim normama ponašanja, kao suglasnost sa dominantnom ideologijom ili pravilima institucija, kao podređivanje postojećem društvenom stanju.

Konzervativizam je definiran kao tendencija prihvaćanja tradicionalnih oblika ponašanja, kao averzija prema društvenim promjenama. Pojedinac obuhvaćen ovim stavom ne teže novim promjenama već im se suprotstavlja i zadržavaju ustaljene norme života.

Autoritarijanizam se zasniva na jednoj opciji hijerarhijskoj osnovi. Osobe koje ga posjeduju sklone su da uvo-

de hijerarhijske metode i nisu ljubitelji demokratskog načina rukovođenja.

(4) METODE RADA

1. Izbor uzorka

Na osnovu definicije populacije koja je definirana kao populacija redovnih studenata (muškarci) svih fakulteta, visokih i viših škola Sveučilišta u Zagrebu koji su upisani u zimski semestar škol. god. 1965/66. i koji su državljanji SFRJ, uzorak je izveden na slijedeći način:

— Svih 18000 studenata pri upisu na fakultete popunili su posebno konstruiran anketni list koji je sadržavao personalne podatke i podatke o stepenu angažiranosti tjelesnim vježbanjem sa mogućnošću provjere navedenih podataka.

— U drugoj fazi pristupilo se izboru eksperimentalnog i kontrolnog uzorka metodom slučajnog izbora i to do broja 384 što je omogućavalo toleranciju vjerojatnosti greške od $d = 0,05$.

— U trećoj fazi pristupilo se provođenju pokusa po pojedinim fakultetima na način koji je uobičajen za ovu vrst ispitivanja.

2. Izbor mjernih instrumenata

Pored anketnog lista koji je omogućavao izbor uzorka i strogu diferencijaciju onih koji se uopće ne bave tjelesnim vježbanjem i onih koji se ovom aktivnošću bave sistematski, konstruirane su i tri skale grafičkog tipa za mjerenje primarnih socijalnih stavova.

Skale su prethodno podvrgnute pretpokusu sa svrhom da se utvrde mjerne karakteristike. Pouzdanost za skalu konformizma iznosi 0,88, za konzervativizam 0,74, a za autoritarijanizam 0,87.

3. Metode obrade rezultata

Obrada dobivenih rezultata izvršena je izračunavanjem aritmetičkih sredina i testiranjem njihovih razlika, korelacionom analizom i analizom varijance. Te su operacije bile dovoljne za donošenje zaključaka o prihvatanju ili odbacivanju prethodno definiranih hipoteza.

(5) REZULTATI I DISKUSIJA

Razlike u konformizmu

eksperimentalna grupa	kontrolna grupa
$\sum x = 79$	$\sum x = 753$
$\sum x^2 = 192,681$	$\sum x^2 = 194,472$
$\bar{X} = 0,301$	$\bar{X} = 3,67$
$s^2 = 783,15$	$s^2 = 939,74$
$s = 27,17$	$s = 30,66$
$S_x^2 = 2,81$	$S_x^2 = 4,58$

$$t = 1,464$$

Razlike u konzervativizmu

eksperimentalna grupa	kontrolna grupa
$\Sigma X = 7.347$	$\Sigma X = 5.963$
$\Sigma X^2 = 331.075$	$\Sigma X^2 = 303.059$
$\bar{X} = 28,02$	$\bar{X} = 29,08$
$s^2 = 497,98$	$s^2 = 635,33$
$s = 21,90$	$s = 25,20$
$s_{\bar{X}}^2 = 3,09$	$s_{\bar{X}}^2 = 1,83$

$t = 0,479$

Razlike u autoritarizmu

eksperimentalna grupa	kontrolna grupa
$\Sigma X = 4.155$	$\Sigma X = 3.432$
$\Sigma X^2 = 238.479$	$\Sigma X^2 = 222.019$
$\bar{X} = 15,85$	$\bar{X} = 16,74$
$s^2 = 661,24$	$s^2 = 806,68$
$s = 25,71$	$s = 28,43$
$s_{\bar{X}}^2 = 2,52$	$s_{\bar{X}}^2 = 3,93$

$t = 0,351$

Odmah se može uočiti da na razini od $p = 0,05$ i graničnoj vrijednosti od $t = 1,96$ niti u jednom primarnom socijalnom stavu ne postoje statistički značajne razlike između onih koji se sistematski bave tjelesnim vježbanjem i onih koji se ovom aktivnošću uopće ne bave, pa se nulta hipoteza nije mogla odbaciti a niti alternativna prihvatiti.

Pošto nije bilo moguće utvrditi razlike, valjalo se upitati, je li to zato što ova aktivnost po svojoj prirodi ne može tako nešto postići ili se tjelesni odgoj kod nas ne provodi tako da bi razlike u primarnim socijalnim stavovima bile uočljive.

Prvu pretpostavku valjalo je odbaciti, jer različita ispitivanja naročito posljednjih godina dokazuju da je i u relativno kratkom vremenskom periodu tjelesnim vježbanjem moguće postići značajne promjene u nekim dimenzijama ličnosti koje se reflektiraju i na stavove pojedinca.

Pogotovo se to jasno uočava kod dobro organiziranih sportskih kolektiva, u kojima se provodi sistematsko tjelesno vježbanje u dužem vremenskom periodu i pod uvjetom da radom rukovode sposobni kineziolozi.

Vjerojatnija je druga pretpostavka, što znači da je pedagoška vrijednost rada u sportskim organizacijama na tako niskom nivou da se efekti u primarnim socijalnim stavovima nisu mogli ni uočiti. Da je to stvarno tako, dovoljna je i površna analiza sistema rada sa sportskim grupama.

Prije svega stručni kadrovi u sportskim kolektivima nisu ničim obavezni niti su odgovorni pred nekim za efekte odgojnoga rada. Odgojni rad se ničim ni ne vrednuje. Pred kadrove se kao primaran zadatak postavlja da se postigne određeni tehnički rezultat, pa ako treba i pod cijenu degradacije ličnosti. Naravno, loš je i sistem školovanja kadrova. Dovoljno je pogledati bilo koji program školovanja stručnjaka za rad u sportu ili bilo

koju stručnu ediciju, pa se odmah može zapaziti vrlo velika količina informacija o tehnici i taktici, biomehanici i pravilima igre, dok gotovo ništa o mogućnosti i potrebi formiranja ličnosti i djelovanju na određene dimenzije ličnosti, o čemu konačno ovisi efikasna adaptacija u okolini. Otuda, kada bi netko i htio djelovati na, recimo, progresivne stavove ličnosti, to nije u stanju, jer to od njega nitko decidirano ni ne traži ili za to nije osposobljen.

Kako ovome društvu nije stalo da sportom razvija samo fizičke kvalitete čovjeka, da ima ljude konzervativnih, konformističkih ili nedemokratskih nazora na život, a naučna istraživanja potvrđuju da je tjelesnim vježbanjem moguće formirati progresivne ličnosti i djelovati na one dimenzije koje pospješuju adaptaciju na životne i radne uvjete, bilo bi nužno mijenjati postojeću praksu. Sport u humanistički orijentiranom društvu kao što je naše, morao bi biti na takvom nivou da osigura transformaciju svih bitnih obilježja ličnosti, a ne samo fizičke strane čovjeka. Samo kao takav sport u ovom društvu ima svoj smisao.

Rezultati analize varijance nisu direktno utjecali na interpretaciju rezultata ovoga rada. Međutim, dobiveni rezultati su vrlo zanimljivi. Utvrđeno je da u konformizmu i autoritarizmu postoji statistički značajna razlika između studenata pojedinih fakulteta, a da u konzervativizmu ne postoji, što bi valjalo podvrći daljnjoj naučnoj analizi da bi se utvrdili uzroci koji to uvjetuju.

(6) ZAKLJUČCI

Kako su planirani uvjeti ispitivanja ostvareni, a svi faktori koji su mogli utjecati na rezultate otklonjeni, moglo se zaključiti:

1) Eksperimentalnim radom koji je proveden na uzorku studenata Sveučilišta u Zagrebu nije se moglo utvrditi da sistematsko bavljenje tjelesnim vježbanjem utječe na proces odgoja koji bi se manifestirao u promjeni primarnih socijalnih stavova definiranih kao konformizam, konzervativizam i autoritarizam.

2) Pošto je društvo zainteresirano da se u sportskim organizacijama provodi takav odgojni rad koji će se manifestirati i u formiranju primarnih socijalnih stavova, a rezultati drugih autora potvrđuju da se to ovom aktivnošću može postići, neophodno je mijenjati postojeći sistem rada i odgojni utjecaj podići na viši nivo.

3) Skale primarnih socijalnih listova koje su konstruirane za potrebe ovoga rada mogu poslužiti za sva daljnja slična ili istovjetna ispitivanja.

LITERATURA

- Bujas, Z.,
Psihofiziologija rada. Zagreb, 1964.
Eysenck, H. J.,
Sense and nonsense in Psychology. London, 1947.
Guilford, J. P.,
Psychometric Methods. New York, 1954.

- Guttman, L.,
The problem of attitude and opinion measurement.
New York, 1952.
- Kovačević, V., A. Matić, K. Momirović, S. Horga, N.
Viskić, W. Volf.
Test subordinacije. Zagreb, 1964.
- Lewin, K. — R. Lippitt
An experimental Approach to the Study of Autocracy
and Democracy, New York, 1955.
- Supek, R.,
Ispitivanje javnog mijenja. Zagreb, 1961.
- Taylor, J. B. — H. A. Parker
Graphic scale in Journal of Applied Psychology No 1,
Februar, 1964.
- Thurstone, L. — J. E. Chave,
The Measurement of Attitudes.
Chicago, 1929.

